

Kolosan 1:15-20 - preegzystencja czy pierwszeństwo?

William M. Wachtel

"On nas wybawił spod tyrańczej ciemności i przeniósł do Królestwa swego ukochanego Syna, w którym mamy odkupienie, przebaczenie grzechów. On jest obrazem niewidzialnego Boga, praprzyczyną wszelkiego stworzenia, ponieważ w Nim zostało stworzone wszystko — w niebie i na ziemi, to co widzialne i niewidzialne, trony oraz rządy, zwierzchności i władze; wszystko zaistniało przez Niego i dla Niego. On sam jest przed wszystkim i w Nim trwa wszystko razem połączone. On też jest Głową Ciała — Kościoła; On jest początkiem, pierwszym zmartwychwstałym, aby we wszystkim mieć rangę pierwszeństwa, gdyż w Nim cała Pełnia zechciała zamieszkać, i przez Niego pojednać ze sobą wszystko — na ziemi i w niebie — dzięki wprowadzeniu pokoju za cenę krwi przelanej przez Niego na krzyżu" (Kol 1: 13-20 NP).

W klasycznych komentarzach ewangelicznych, dwa teksty Pawła są stale wykorzystywane do nauczania preegzystencji Chrystusa: Filipian 2:5-11 oraz Kol 1:15-20. Teksty te uważane są za ostoje teologii trynitarniej, wyrażając w pewnym sensie, status Chrystusa jako Bóstwa. W czasie soboru nicejskiego zarówno arianie jak i atanazjanie chętnie używali je aby udowodnić, że Chrystus istniał jako byt osobowy przed jego narodzinami lub „Wcielenie”. Różnica polegała oczywiście na tym, że arianie myśleli, że ma początek i był pierwszym stworzeniem, które Bóg stworzył; podczas gdy atanazjanie uważali że nie ma początku i był sam "równy, wieczny i współistotny" z Ojcem. Efektem tych określeń było twierdzenie, ciągle podkreślane przez trynitarian dzisiaj, że Jezus musi być postrzegany jako Bóg tak, jak Ojciec jest postrzegany jako Bóg.

Należy się zastanowić poważnie, czy takie poglądy miał na myśli Paweł, lub też powstały pod natchnieniem Bożym, gdy Paweł spisywał swoje listy. Na przykład w liście do Filipian 2:5 Paweł oświadcza, że trzyma się on historycznego przykładu człowieka Chrystusa Jezusa (jak w 1 Tm 2:5), a nie jakiegoś prehistorycznego przykładu, do którego dopisuje się idee osobowej preegzystencji. Czy to samo można powiedzieć w odniesieniu do Kolosan 1:15-20? Przyjrzyjmy się uważnie tekstowi i jego implikacjom.

Chrystus, Obraz Boga

Werset 15 mówi nam, że "ukochany Syn Boga" (wiersz 13, NP) jest "obrazem" niewidzialnego Boga. Obraz, oczywiście, jest wizualną reprezentacją, kopią oryginału. Sam fakt użycia słowa takiego jak "obraz" sugeruje, że istnieje różnica w tożsamości pomiędzy kopią i oryginałem. Kiedy ktoś patrzy się w lustro, widzi "obraz" samego siebie. Nie uważa się za osobę, która "znajduje się za lustrem", ale za osobę, która znajduje się "przed lustrem". Jedynym powodem, aby poruszyć tę kwestię, jest to, że wiele nierozsądnych rzeczy zostało powiedzianych o słowie "obraz" w tym i innych wersetach, dążąc do udowodnienia, że Chrystus, "obraz Boży" (2 Kor 4: 4), jest samym Bogiem! Słowo "obraz" w swoim sensie znaczenia dowodzi, że Chrystus nie jest Bogiem. Obraz nie jest taki sam jak oryginał, w tym przypadku oryginałem jest Bóg.

Kiedy Jezus powiedział swoim uczniom: "Każdy, kto mnie zobaczył, zobaczył Ojca" (Jan 14: 9 NP), nie twierdził, że jest on Ojcem (roszczenie to byłoby wielkim dowodem na trynitaryzm), ale raczej że jest on podobny do Ojca. Autor listu do Hebrajczyków (1:3) mówi o Jezusie, że jest "odbiciem Jego postaci" (NP) - "wyrazem jego chwały" (UBG) "odbiciem jego istoty" (BW) - istoty Boga lub natury Boga. Te dwa słowa "Odbicie chwały" i pojedyncze greckie słowo charakter (χαρακτηρ - *xaraktēr*) z którego tłumaczone są te dwa słowa, oznaczają, że kopia jest przedstawiana na podstawie oryginału. Pisarz Listu do Hebrajczyków mówi nam, że Bóg przemówił do nas przez Syna, który jest podobny do Boga. Powiedzieć, że Syn jest "jak" Bóg ma pomóc zrozumieć, że w rzeczywistości nie jest on Bogiem, tzn. tym do którego jest teraz "porównywany". Pisarz mówi dalej, że ta osoba, która jest porównywana do Boga, "dokonałszy oczyszczenia naszych grzechów", przez swoją śmierć, zasiadła po prawicy majestatu na wysokościach, jest to dalsze rozróżnienie między człowiekiem, który jest "taki jak" Bóg, a istotą, która jest samym Bogiem!

Chrystus, Pierworodny

Wers 15 kontynuuje nazywając Chrystusa "pierworodnym wszystkiego co stworzone" (NBG) lub "praprzyczyną wszelkiego stworzenia" (NP). Jeśli "pierwszy" w słowie pierworodny oznacza tylko pierwszeństwo w czasie, i jeśli "stworzenie" odnosi się do aktu stwarzania z Księgi Rodzaju 1, wówczas musimy uznać kwestie osobistej preegzystencji Chrystusa. Arianie i Atanazjanie musieliby mieć rację, twierdząc, że Chrystus istniał jako osoba przed jego narodzinami i że ta osoba faktycznie porzuciła swój poprzedni byt istnienia, aby stać się istotą ludzką. Dokładnie takie poglądy dotyczące Jezusa preegzystencji muszą się znajdować w Liście do Filipian 2 i do Kolosan 1. To co poddajemy w wątpliwość jest to, czy kilka istotnych zwrotów znaczy w ich kontekście i w całym Piśmie Świętym to, co się popularnie interpretuje.

Zacznijmy od zbadania słowa "pierworodny" - *prototokos*. Słowo to jest używane wielokrotnie w Piśmie Świętym, często w celu oznaczenia dziecka, które urodziło się jako pierwsze w rodzinie. Kiedy Ezaw przybył do swego ojca Izaaka, aby otrzymać błogosławieństwo, które mu się należało, powoływał się na fakt, że był pierworodnym Izaaka - jego prototokos (Rdz 27:32 LXX). Jakub, drugi syn, oszukał swego ojca i otrzymał błogosławieństwo przeznaczone dla Ezawa. Zwyczaj przyznania specjalnych przywilejów lub większego dziedzictwa pierworodnemu synowi jest nie tylko widoczne w Biblii, ale także w późniejszych prawach "primogeniture - pierworództwo" w Anglii i innych krajach, przyznając dziedzictwo rodzinne najstarszemu synowi.

Istnieje jednak w Piśmie dalsze znaczenie terminu *prototokos*. Ponieważ greckie słowo *protos* może oznaczać zarówno pierwszy w czasie, jak i pierwszy rangą lub godnością, "pierworodny" może być użyty do oznaczenia osoby, która jest uhonorowana pierwszą lub naczelną pozycją, niezależnie od czasu narodzin. Jest to widoczne w 2 Moj 4:22, gdzie Bóg nakazuje Mojżeszowi, aby powiedział faraonowi: "Tak mówi WIEKUISTY: Moim synem, Moim pierworodnym jest Israel. . . . Uwolnij Mojego syna, aby Mi służył." (NBG). Najwyraźniej użyte tutaj słowo *prototokos* (LXX) nie ma nic wspólnego z pierwszeństwem

w czasie, lecz raczej pierwszeństwem w hierarchii narodów, widziane z Bożej perspektywy. To samo odnosi się do sprawozdania w Jeremiasza 31: 9 (38: 9 LXX), w którym Bóg powołuje Efraima na jego *protokos* (choć brat Efraima, Manasses, był starszym z nich). Ponownie chodzi tutaj o pierwszeństwo rangą lub ważnością. Klasyczny przykład takiego użycia znajdujemy w Psalmie 89:27 (88:27 LXX), w którym Bóg opisuje obiecanego na wzór Dawida, króla Mesjasza: "Ja też mianuję go moim pierworodnym, najbardziej wywyższonym z królów Ziemi. "Ta najważniejsza pozycja króla królów jest kwestią powołania, a nie czasu narodzin! Te fakty i takie użycie słowa "pierworodny" mogą mieć duże znaczenie, pomagając nam zrozumieć, jak i dlaczego Chrystusa można nazwać "Pierworodnym wszelkiego stworzenia" w Liście do Kolosan 1:15. Jeśli słowo *protokos* zostało użyte w Kol 1:15, a następnie ponownie w 1:18, aby wyrazić wyższość i supremację, to dzieje się tak ze względu na wielką wagę, jaką słowo to (pierworodny) uzyskało w Starym Testamencie do opisania rangi, a następnie użycie tego słowa zostało zachowane w późniejszy judaizmie".

Ponad wszelkim stworzeniem.

NBG nazywa Chrystusa „pierworodnym wszelkiego stworzenia”, podczas gdy BT ma „pierworodnym wobec całego stworzenia”. BW tłumaczy również „pierworodny każdego stworzenia”. Tłumaczenia NBG i BT można interpretować jako sugerujące, że Chrystus był pierwszą istotą stworzoną, tak jak wierzyli w to arianie. Rozumieli oni, że „pierwszy” odnosi się do pierwszeństwa w czasie. Dlatego Ariusz oświadczył, że „był czas, kiedy go (Jezusa) nie było”, tj. przed jego stworzeniem. Atanazjanie odrzucili taki pogląd gwałtownie, upierając się, że był on wieczny, „spłodzony w wieczności, przed wszelkim czasem”. Dla nich oznaczało to, że był „współwieczny” z Ojcem, a więc z samym Bogiem.

W tym miejscu konieczne jest rozważenie, czy Paweł używa tutaj słowa „stworzenie” w odniesieniu do pierwotnego stworzenia z Księgi Rodzaju 1, czy też może mieć na myśli to, co można nazwać „nowym stworzeniem”. Paweł kontynuuje definiowanie tego stworzenia jako obejmujące wszystkie rzeczy „na niebie i na ziemi, widzialne i niewidzialne, czy to trony, czy moce, czy zwierzchności czy władze; wszystkie rzeczy zostały stworzone przez niego i dla niego”. Z pewnością sam Chrystus określił pierwotne stworzenie jako dzieło Boga (Marka 13:19; por. Hebr. 4:4, gdzie Bóg a nie Jezus odпочął od dzieła stworzenia) - sugerując, że on sam nie postrzegał siebie jako stwórcy „wszystkich rzeczy” wymienionych w Rodzaju 1:31. Wydaje się, że Paweł podaje dokładny opis tego, co ma na myśli, pisząc „wszystkie rzeczy” stworzone - a mianowicie „trony, moce, władcy, zwierzchności”. Jeśli to ma na myśli, to musimy zapytać, w jakim sensie można Chrystusa nazwać twórcą takich rzeczy.

Tuż przed swoim wniebowstąpieniem Chrystus powiedział, że „wszelka władza w niebie i na ziemi” została mu teraz dana (Mat 28:18). Z tą władzą polecił swoim apostołom iść i nauczać wszystkie narody oraz uczyć je wszystkich swoich poleceń.

Mojżesz przepowiedział, że Mesjasz będzie prorokiem takim jak on sam, którego słowo będzie miało moc prawną, wymagającą posłuszeństwa (Pwt 18:15, 18, 19; Dz. 3:22, 23). Ale co z jego autorytetem „w niebie”? Paweł mówi, że kiedy Chrystus zmartwychwstał i został postawiony po prawicy Boga w „niebiosach”, jego nowa pozycja doprowadziła go do statusu „ponad wszelką Zwierzchnością i Władzą, i Mocą, i Panowaniem, i ponad wszelkim innym imieniem wzywaniem nie tylko w tym wieku, ale i w przyszłym” (Ef. 1:21 BT). Nie tylko to, ale Bóg „wszystko poddał pod Jego stopy” (w. 22). Kolosan 1:17 wtóruje podobnie mówiąc, że „w Nim trwa wszystko razem połączone”(NP). Kol. 2:10 opisuje go jako „głowę wszelkiej Zwierzchności i Władzy”(BT). Bóg nagrodził „posłuszeństwo Jezusa do śmierci”, wywyższając go i nadając mu imię, które jest ponad wszelkie imię, aby na imię Jezusa zgięło się każde kolano istot niebieskich i ziemskich i podziemnych. I aby wszelki język wyznał że Jezus Chrystus jest PANEM ku chwale Boga Ojca (Flp 2: 8-11 BT) .

Te przypisy najwyższego autorytetu Chrystusowi, pod rządami Boga, sugerują, że kiedy Chrystus przyszedł, aby zasiąść po prawicy Boga, on - z kolei - ustanowił lub stworzył nowy system rządzenia wśród istot anielskich, jak również przygotowywał miejsce honoru i służby w domu swego Ojca dla wszystkich jemu wiernych ludzi, zarówno w tym wieku, jak i w przyszłym wieku (Ew. Jana 14: 2,3). Wszystko to jest częścią „nowego stworzenia”. To właśnie nowe stworzenie jest tematem Kolosan 1: 15-17. Jeśli wniosek ten jest słuszny to w przeciwieństwie do popularnej interpretacji, preegzystencja Chrystusa wcale nie jest przedmiotem omawianego tekstu z Kolosan!

Przed wszystkimi rzeczami

Werset 17 mówi, że Chrystus jest „przed wszystkim” - *pro panton*. To wyrażenie jest wykorzystane na dowód jego preegzystencji. Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na czasownik który został tutaj użyty w czasie teraźniejszym - „jest” - a nie „był”! Paweł nie mówi więc, że Chrystus „był” przed wszystkimi rzeczami, jakoby dowodząc preegzystencji. Ale co oznacza słowo „przed”? Greckie słowo użyte tutaj - *pro* - ma trzy wspólne zastosowania: 1) przed - w sensie miejsca 2) wcześniej - w sensie czasu 3) przed - w znaczeniu pierwszeństwa, rangi, przewagi . To ostatnie zastosowanie widoczne jest w 1 Piotra 4: 8 - *pro panton* - „przede wszystkim” = „najważniejsze ze wszystkich”. *Pro* nie ma tu nic wspólnego z czasem ani miejscem, ale raczej podkreśla, jak miłość chrześcijańska jest ważniejsza od wszystkich innych cnót. Jakuba 5:12 podaje inny przykład tego samego zastosowania wyrażenia *pro panton*.

Mówiąc zatem o Chrystusie, że jest *pro panton*, to powiedzieć, że jest on po Bogu najwybitniejszym, najważniejszym! Podkreśla to ostatnie stwierdzenie następnego wersetu, określające go jako mającego we wszystkim „rangę pierwszeństwa” (NP), „pierwszeństwo we wszystkim” (BT), „co zajmuje pierwsze miejsce we wszystkim” (NBG). Aby jeszcze bardziej uwypuklić tę przewagę, Paweł dodaje zaimek osobowy *autos* do czasownika

proteuo, co oznacza, że ON, sam Chrystus, otrzymuje pierwsze miejsce we wszechświecie Bożym! Zapewne przypomina to pisarzowi faraona wywyższającego Józefa na pierwsze miejsce w Egipcie. Powiedział mu: „Ty zatem będziesz nad moim dworem i twoim rozkazom będzie posłuszny cały mój naród. Jedyne godnością królewską będę cię przewyższał. . . . Oto ustanawiam cię rządcą całego Egiptu!. . . . jestem faraonem, ale bez twojej zgody nikt nie ośmieli się czegokolwiek przedsięwziąć w całym kraju egipskim ”(Rdz 41:40, 41, 44 BT). Jest to rodzaj dominacji i panowania, które Bóg dał swojemu Synowi - bycia nad wszystkimi innymi istotami - scharakteryzowane przez historię wywyższenia Józefa!

Paweł wymienia wszystkie te superlatywy, aby oświadczyć, że w Chrystusie „trwa wszystko razem połączone”(17 NP). Grecki czasownik przetłumaczony na „razem połączone” - *sunistemi* - otrzymuje różne definicje od leksykografów. Jedną sugestywną definicją jest „być spójnym”. Wszystkie rzeczy są spójne w Chrystusie i zapewniają spójne - jednolite znaczenie dla wszechświata . On jest przyczyną tego wszystkiego, ponieważ jest jedno rodzonym Synem Boga, doskonałym obrazem samego Ojca! Inna definicja to „mieć swoje właściwe miejsce”. Wszystkie rzeczy we wszechświecie mają swoje właściwe miejsce, zaprojektowane przez Stwórcę, YHWH, aby być w doskonałej relacji i harmonii z „ukochanym Synem” (w. 13).

Zwierzchnictwo Chrystusa nad kościołem jest częstym tematem w pismach Pawła. Werset 18 mówi o tym zwierzchnictwie i dalej nazywa go *arche*, „początkiem” (NP, NBG, BT). To słowo oznacza także „władca, władza”. Akcentuje to jeszcze bardziej temat Pawła o dominacji Chrystusa i jego zwierzchniej władzy pod rządami Boga. W tak nadanej władzy wszystkie rzeczy zaczynają się i kończą w Chrystusie. Jako początek Nowego Stworzenia jest On „pierworodnym spośród umarłych”(BT), pierwszą istotą ludzką, która powstała nieśmiertelna z grobu i tym samym stała się „uczestnikiem boskiej natury” (2 Piotra 1: 4). Jako *prototokos* jest on także „pierworodnym” spośród umarłych, co z kolei czyni go Dawcą Życia, Księciem Życia, którego głos obudzi i wywoła z grobów śpiących zmarłych (Jan 5: 21-29; Dz. 3:15). I to właśnie poprzez swoje zmartwychwstanie osiąga on najwyższą pozycję (w. 18: „aby sam zyskał” BT - "by sam mógł się stać " NBG). Co oznacza , że wcześniej nie miał jeszcze takiej pozycji.

Pelnia Boga

„Zechciał bowiem [Bóg], aby w Nim zamieszkała cała Pełnia” (w. 19 BT). Czas przeszły tutaj, w połączeniu z natychmiastową wzmianką o pojedynczym dziele Chrystusa w Jego śmierci na krzyżu (werset 20), zdaje się wskazywać, że Paweł ma na myśli okres śmiertelnego życia Chrystusa. To wtedy Chrystus był już pełen Bożej pełni, tak jak wierzący są wezwani do szukania tej pełni dla własnego życia dzisiaj (Ef 3:19) . Jednak w przypadku

Chrystusa nie było ograniczeń dla Ducha działającego w nim - był on całkowicie wypełniony Bożym Duchem i mocą przez cały czas jego ziemskiej służby. Jego początkowy prymat jest widoczny w jego całej egzystencji, jak gdyby był samym Bogiem.

Dalej, w Kolosan 2: 9, Paweł ponownie mówi o „pełni” Boga, ale opisuje ją w sposób szczególny i w czasie teraźniejszym. „Bowiem w nim zamieszkuje cieleśnie cała pełnia natury Boga”. Od Jego zmartwychwstania do cielesnej nieśmiertelności i przyznania mu „wszelkiej władzy w niebie i na ziemi” Chrystus jest wywyższony przez swego Ojca do najwyższego miejsca we wszechświecie, obok samego Boga, i otrzymał imię - ponad każde imię (Flp 2: 9). Dlatego można go opisać jako posiadającego pełnię Bóstwa. W jaki jeszcze inny sposób można by bardziej uwydatnić jego dominację ? Ale wszystko to jest zakłócone i zniszczone przez trynitarne pojęcia i nauczanie o preegzystencji Chrystusa! Gdyby te idee były by prawdziwe, to posiadał on już całkowite pierwszeństwo na długo przed swoim narodzeniem, zanim był posłuszny i to aż do śmierci. Jednak, jak upiera się Paweł, to właśnie to posłuszeństwo (do śmierci) - i pokora, z której się to posłuszeństwo zrodziło - było powodem i przyczyną tego wywyższenia i pierwszeństwa!

Tłumaczenie - Robert Kawecki

